

СИЛАБУС

навчальної дисципліни «Міжнародний комерційний арбітраж»

Кафедра економічної безпеки та приватного права

Статус дисципліни
Рівень вищої освіти
Ступінь вищої освіти
Форми здобуття вищої освіти

Мова викладання
Навчальний рік
Форма підсумкового контролю

Вибіркова
Другий (магістерський)
Магістр
Денна
Українська
2024/2025
Залік

Науково-педагогічний працівник

Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічного працівника, який веде дисципліну, науковий ступінь, вчене звання посада	Веденяпіна Марина Михайлівна, доцент кафедри економічної безпеки та приватного права, кандидат юридичних наук, підполковник поліції
Профайл викладача	https://orcid.org/0000-0002-3148-4744 https://scholar.google.com.ua/citations?user=X4cEZB0AAAAJ&hl=ru
Контактний телефон	(044) 520-07-84
Електронна адреса	kafedrafv@ukr.net
Розклад навчальних занять	https://asu.nai.au.kiev.ua/
Консультації	Очні: (відповідно до окремого графіка кафедри) Онлайн: електронною поштою, пн-пт з 08:00 до 16:30

Стислий опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни

сприяння одержанню здобувачами основоположних знань з дисципліни “Міжнародний комерційний арбітраж”; забезпечення правової підготовки, спрямованої на формування

інтелектуального потенціалу висококваліфікованих працівників, що володіють основами теоретичних знань в галузі міжнародного комерційного арбітражу, необхідних для їх майбутньої професійної діяльності, здатних оцінювати природу суспільних процесів та явищ у сфері рішення міжнародних комерційних спорів та виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

Тривалість

90 годин / 3 кредити ECTS (з них, аудиторної роботи: - 30 год.; самостійної роботи: – 60 год.

Форми та методи навчання: словесні методи навчання (пояснення, розповідь, навчальна дискусія); методи індукції та дедукції; методи аналізу та синтезу; метод порівняння.

Поточний контроль. Поточний контроль здійснюється на кожному семінарському та практичному занятті відповідно до навчальних питань теми з метою в'ясування готовності здобувачів вищої освіти до заняття (усне фронтальне, індивідуальне, комбіноване опитування, доповіді на семінарах, вирішення практичних завдань на практичних заняттях, участь здобувачів в обговоренні доповідей на семінарах та результатів вирішення практичних завдань, тематичне тестування). Оцінювання здобувача вищої освіти з дисципліни «Міжнародний комерційний арбітраж» здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття (виставлення балів від 2 до 5).

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після вивчення навчальної дисципліни. Методи підсумкового контролю: усна відповідь на питання, визначені у білеті, або у формі тестування.

Розподіл балів, з яких формується рейтинг компетентності здобувача вищої освіти, відбувається між поточним контролем (60 балів) та підсумковим контролем (40 балів).

Рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача вищої освіти з дисципліни «Міжнародний комерційний арбітраж» визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача (помноженого на коефіцієнт K_1 ($K_1 = 12$ ($60 : 5$))), отриманого на семінарських та практичних заняттях, з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни.

Максимальна кількість балів з аудиторної роботи здобувачів становить 60 балів, підсумкового контролю - 40 балів.

Рейтинг компетентності з підсумкового контролю здобувача вищої освіти визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача, отриманого за кожне питання підсумкового тесту, помноженого на коефіцієнт К2 (К2 = 8 (40 : 5)) з округленням результату до цілого числа.

Пререквізити – «Іноземна мова професійного спрямування», «Право Європейського Союзу», «Юридична компаративістика», «Приватне право: практика тлумачення і застосування».

Постреквізити – «Актуальні проблеми міжнародного приватного права».

**Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна,
результати навчання**

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<p>РН 3. Проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.</p> <p>РН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.</p> <p>РН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.</p>	<p><i>Інтегральна компетентність:</i> Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.</p> <p><i>Загальні компетентності:</i> ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК9.Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p><i>Спеціальні (фахові) компетентності:</i> СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України. СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України. СК6.Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.</p>

Перелік компетентностей, розвитку яких сприяє вивчення навчальної дисципліни («soft skills»):

- презентаційні навички;
- вміння комунікувати та переконувати;
- здатність комплексної оцінки ситуації та наслідків запропонованого рішення;
- здатність розбиратися в сучасних технологіях збору інформації (нові та вдосконалені програми та платформи, нові опції);
- здатність складати арбітражні процесуальні документи.

Структура навчальної дисципліни та тематика навчальних занять

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи в розрізі тем
<p>Тема 1. Поняття, міжнародного комерційного арбітражу та його види. Джерела норм, що регулюють міжнародний комерційний арбітраж</p>	<p>Лекція: аудиторно, онлайн. Семінарські і практичні заняття згідно з РПНД: індивідуальні та групові опитування; індивідуальні та групові презентації; підготовка рефератів та есе; підготовка презентацій; розв'язування тестових завдань; вирішення задач</p> <p><i>Питання до лекції:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організаційно-правові способи вирішення зовнішньоекономічних спорів. 2. Поняття та види арбітражу. 3. Поняття та види міжнародного комерційного арбітражу в міжнародному праві та праві економічно розвинутих країн. 4. Джерела правових норм, направлених на регулювання міжнародного комерційного арбітражу <p><i>Навчальні питання до семінарського заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інституції, що вирішують зовнішньоекономічні спори. Вирішення зовнішньоекономічних спорів в державних судах. 2. Поняття арбітражу та його види. Поняття міжнародного комерційного арбітражу. 	<p>Теми рефератів, доповідей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблеми, що виникають при вирішенні зовнішньоекономічних спорів судами. 2. Положення Закону України «Про міжнародне приватне право» щодо вирішення зовнішньоекономічних спорів. 3. Переваги вирішення зовнішньоекономічних спорів шляхом міжнародного комерційного арбітражу.

	<p>3. Види міжнародного комерційного арбітражу.</p> <p>4. Джерела норм, що регулюють міжнародний комерційний арбітраж.</p> <p><i>Навчальні питання до практичного заняття:</i></p> <p>1. Історія становлення та розвитку міжнародного комерційного арбітражу.</p> <p>2. Міжнародний комерційний арбітраж у системі методів вирішення комерційних спорів.</p> <p>3. Міжнародний договір як основне джерело міжнародного комерційного арбітражу.</p> <p>Практичні завдання виконуються за фабулою, наданою викладачем.</p>	
<p>Тема 2. Поняття та правовий статус арбітра, арбітражного трибуналу та арбітражної установи.</p>	<p>Лекція: аудиторно, онлайн. Семінарські і практичні заняття згідно з РПНД: індивідуальні та групові опитування; індивідуальні та групові презентації; підготовка рефератів та есе; підготовка презентацій; розв'язування тестових завдань; вирішення задач</p> <p><i>Питання до лекції:</i></p> <p>1. Організації, які згідно з міжнародним правом та правом економічно розвинутих країн вирішують спори шляхом міжнародного комерційного арбітражу.</p> <p>2. Поняття та правовий статус арбітра у сфері міжнародного комерційного арбітражу згідно з міжнародним правом та правом економічно розвинутих країн.</p> <p>3. Положення міжнародного права та права економічно розвинутих країн про організації, які адмініструють міжнародний комерційний арбітраж.</p> <p><i>Навчальні питання до семінарського заняття:</i></p>	<p>Теми рефератів, доповідей:</p> <p>1. Лондонський суд міжнародного арбітражу (LCIA).</p> <p>2. Суд міжнародного арбітражу при Міжнародній торговій палаті.</p> <p>3. Провідні арбітражні установи світу та Європи.</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та правовий статус арбітра. 2. Поняття та правовий статус арбітражного трибуналу. 3. Поняття та правовий статус арбітражної установи. <p style="text-align: center;"><i>Навчальні питання до практичного заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порядок створення арбітражних установ. 2. Завдання та функції арбітражної установи. 3. Порядок формування трибуналу. <p>Практичні завдання виконуються за фабулою, наданою викладачем.</p>	
<p>Тема 3. Підстави та порядок розгляду зовнішньоекономічних спорів шляхом міжнародного комерційного арбітражу.</p>	<p>Лекція: аудиторно, онлайн. Семінарські і практичні заняття згідно з РПНД: індивідуальні та групові опитування; індивідуальні та групові презентації; підготовка рефератів та есе; підготовка презентацій; розв'язування тестових завдань; вирішення задач</p> <p style="text-align: center;"><i>Питання до лекції:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика арбітражних угод 2. Загальна характеристика правил, що визначають процедуру вирішення зовнішньоекономічних спорів шляхом міжнародного комерційного арбітражу. 3. Загальна характеристика процедури вирішення зовнішньоекономічних спорів шляхом міжнародного комерційного арбітражу. <p style="text-align: center;"><i>Навчальні питання до семінарського заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підстави розгляду зовнішньоекономічних спорів шляхом арбітражу. 	<p>Теми рефератів, доповідей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типовий закон ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж (англ. UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration). 2. Порядок визначення кількості арбітрів, що будуть вирішувати конкретний спір шляхом міжнародного комерційного арбітражу. 3. Здійснення арбітражу тільки на підставі документів без заслуховування сторін спору та інших учасників арбітражного процесу

	<p>2. Порядок розгляду зовнішньоекономічних спорів шляхом арбітражу.</p> <p>3. Учасники арбітражного процесу.</p> <p>4. Порядок порушення та здійснення арбітражного провадження.</p> <p>5. Припинення розгляду зовнішньоекономічного спору шляхом арбітражу.</p> <p><i>Навчальні питання до практичного заняття:</i></p> <p>1. Арбітражна угода та її види.</p> <p>2. Процесуально-правові наслідки укладення арбітражної угоди</p> <p>3. Арбітражний регламент та його види.</p> <p>Практичні завдання виконуються за фабулою, наданою викладачем.</p>	
<p>Тема 4. Визнання та виконання арбітражних рішень</p>	<p>Семінарські і практичні заняття згідно з РПНД: індивідуальні та групові опитування; індивідуальні та групові презентації; підготовка рефератів та есе; підготовка презентацій; розв'язування тестових завдань; вирішення задач</p> <p><i>Навчальні питання до семінарського заняття:</i></p> <p>1. Поняття, форма та зміст арбітражного рішення.</p> <p>2. Оспорювання арбітражних рішень.</p> <p>3. Органи, що приймають рішення про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень.</p> <p>4. Підстави для відмови у визнанні і виконанні іноземних арбітражних рішень.</p> <p>5. Порядок визнання і виконання арбітражних рішень в Україні.</p> <p><i>Навчальні питання до практичного заняття:</i></p>	<p>Теми рефератів, доповідей:</p> <p>1. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень.</p> <p>2. Відзив на позовну заяву (англ. Statement of Defence) та її зміст.</p> <p>3. Відповідь на відзив на позовну заяву (англ. Statement of Reply) та її зміст</p>

	<p>1. Ознайомлення сторін з арбітражним рішенням.</p> <p>2. Виправлення арбітражного рішення, роз'яснення арбітражного рішення та додаткове арбітражне рішення.</p> <p>3. Строки пред'явлення іноземних арбітражних рішень до виконання в Україні.</p> <p>Практичні завдання виконуються за фабулою, наданою викладачем.</p>	
<p>Тема 5. Термінологічні і понятійні проблеми в українському законодавстві про міжнародний комерційний арбітраж.</p>	<p>Лекція: аудиторно, онлайн. Семінарські і практичні заняття згідно з РПНД: індивідуальні та групові опитування; індивідуальні та групові презентації; підготовка рефератів та есе; підготовка презентацій; розв'язування тестових завдань; вирішення задач</p> <p><i>Питання до лекції:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Особливості української концепції міжнародного комерційного арбітражу. Організації, які згідно з українським правом вирішують спори шляхом міжнародного комерційного арбітражу. Поняття та правовий статус арбітра у сфері міжнародного комерційного арбітражу згідно з українською концепцією міжнародного комерційного арбітражу. Поняття та правовий статус арбітражних установ в українському праві. Поняття арбітражного рішення в українському праві. Специфіка поняття «місце арбітражу» в українському праві <p><i>Навчальні питання до семінарського заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Проблеми термінології в українському 	<p>Теми рефератів, доповідей:</p> <ol style="list-style-type: none"> Проблемні аспекти положень Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж». Причини, які породили проблеми в українській термінології у сфері міжнародного комерційного арбітражу. Третейські суди в Україні та їх компетенція. Проблеми вживання терміну «третейський суд» в Законі України «Про міжнародний комерційний арбітраж». Відмінності в порядку створення, правовому статусі та організації діяльності Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від основних міжнародних комерційних арбітражних судів світу та їх причини.

	<p>законодавстві, що регулює відносини з міжнародного комерційного арбітражу.</p> <p>2. Понятійні проблеми в українському законодавстві, що регулює відносини з міжнародного комерційного арбітражу.</p> <p>3. Відмінності МКАС при ТПП України від провідних арбітражних установ світу.</p> <p style="text-align: center;"><i>Навчальні питання до практичного заняття:</i></p> <p>1. Компетенція Міжнародного комерційного арбітражного суду України.</p> <p>2. Основні принципи арбітражного провадження в Міжнародному комерційному арбітражному суді при Торгово-промисловій палаті України.</p> <p>3. Принцип диспозитивності і змагальності в міжнародному комерційному арбітражі.</p> <p>Практичні завдання виконуються за фабулою, наданою викладачем.</p>	
--	---	--

Основні інформаційні джерела

1. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973_001-19#Text;
2. Конвенція про угоди про вибір суду: Міжнародний документ від 30.06.2005//База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973_004#Text
3. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>;
4. Закон України «Про третейські суди». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text>;
5. Арбітражне врегулювання міжнародних спорів : монографія / І. В. Гринчак. – Харків : Право, 2020. – 226 с.
6. Альтернативне вирішення спорів: підручник; за заг. ред. Ю.Д. Притики. Київ: ВД «Дакор», 2021. 436 с.
7. Визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних комерційних арбітражів: компендіум; за заг. ред. В.В. Комарова. Харків: Право, 2020. 668 с.

8. Волощук О. Т., Гетманцев М. О. Правовий статус арбітра міжнародного комерційного арбітражу : монографія / за заг. ред. док. юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. Д. Крупчана. Київ: 2020. 170 с.

9. Нагнибіда В. І. Механізм правозастосування при вирішенні спорів у міжнародному комерційному арбітражі; за ред. проф. О. Д. Крупчана. Київ, 2020. 492 с.

10. Тертишник В.М. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя. Підручник. К.: Алерта, 2021. - 276 с. URL: <https://jurkniga.ua/contents/mizhnarodne-spivrobitniststvo-u-sferi-pravosuddya-pidruchnik.pdf>

Технічне обладнання та програмне забезпечення навчальної дисципліни:

- пакет програмних продуктів Microsoft Office;
- мультимедійний проектор, комп'ютер, ноутбук, планшет, інтерактивні дошки;
- ресурси для організації дистанційного навчання (Zoom, Google Docs, Telegramm).

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика щодо термінів виконання та перескладання: академічну заборгованість за пропущеними семінарськими та практичними заняттями здобувач вищої освіти зобов'язаний ліквідувати шляхом відпрацювання у визначеній викладачем формі відповідних тем програми навчальної дисципліни, з яких є пропуск, у двотижневий термін після повернення до навчання. За бажанням отримати оцінку, вищу за оцінку, отриману на занятті, здобувач має право перескласти відповідну тему у визначеній викладачем формі у тижневий термін.

Перескладання тем реалізується у таких формах:

- усне і письмове опитування;
- рецензування відповідей та письмових робіт;
- обговорення проблемних питань;
- написання есе, тез тощо.

Політика щодо академічної доброчесності: здобувач вищої освіти має погодитися на дотримання принципів академічної доброчесності (складати тематичні та підсумковий тести самостійно без допомоги сторонніх осіб, не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити власні результати чи погіршити/покращити результати інших здобувачів, не поширювати відповіді тематичні та підсумковий тести з дисципліни). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Здобувачі вищої освіти мають поважати авторські права та недопущення академічного плагіату в усіх видах наукової, науково-методичної та навчальної діяльності, дотримуватися принципів академічної доброчесності,

правил академічної етики, інформаційної культури та підвищення відповідальності за дотриманням норм цитування.

Політика щодо відвідування: здійснюється з дотриманням нормативних документів щодо організації освітнього процесу в Національній академії внутрішніх справ. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. При визначенні середнього балу здобувача вищої освіти необхідною умовою є наявність відповідних балів не менше, як на 50% занять. При невиконанні цієї умови здобувач вважається таким, що має академічну заборгованість за дисципліною «Міжнародний комерційний арбітраж», яку зобов'язаний ліквідувати. За об'єктивних причин (хвороба та ін.) навчання може відбуватись в онлайн у формі, погодженій з викладачем.

Під час занять здобувачі вищої освіти працюють у такому форматі:

усне опитування

- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;

- уміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку й розвитку;

- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);

практичні завдання

- уміння застосовувати теоретичні положення у вирішенні проблем;

- уміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Політика вивчення та викладання навчальної дисципліни здійснюється з дотриманням основних нормативних документів Національної академії внутрішніх справ:

1. Положення про організацію освітнього процесу в Національній академії внутрішніх справ: рішення Вченої ради НАВС від 31.01.2023, протокол № 2

2. Положення про академічну доброчесність у Національній академії внутрішніх справ : Рішення Вченої ради НАВС від 27 березня 2018 р., протокол № 5, введено в дію Наказ НАВС від 30.03.2018 № 422.

3. Положення про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності в Національній академії внутрішніх справ (Ухвалене рішенням Вченої ради від 24.04.2018, затверджено наказом НАВС від 02.05.18 № 642);

4. Порядок вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Національній академії внутрішніх справ (затверджений Рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 12 листопада 2020 року, протокол № 22, уведено в дію наказом НАВС від 08.12.2020 № 1171);

5. Положення про регламентацію забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Національній академії внутрішніх справ (рішення вченої ради НАВС від 28.01.2023, протокол № 2, затверджено наказом НАВС від 31.01.2023 № 2).

6. Положення про змішане навчання в НАВС (2018 року).

7. Положення про дистанційне навчання в НАВС (2023 року).

8. Інструкція з організації, проведення та підтвердження ліквідації академічних заборгованостей та академічної різниці учасниками освітнього процесу Національної академії внутрішніх справ з використанням елементів дистанційного навчання.

Оцінювання результатів навчання

Накопичення балів з тем за усі види робіт						Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
<i>мах 60 %</i>						<i>мах 40 %</i>	<i>мах 100 %</i>
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Самостійна робота	залік	
5	5	5	5	5	5	40	100

Оцінювання компетентності здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни та виставлення підсумкової кількості балів здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 3 до 5, при цьому 2 – незадовільно і потребує перескладання

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище від середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Розробник:

Марина ВЕДЕНЯПІНА – доцент кафедри економічної безпеки та приватного права, кандидат юридичних наук

Силабус схвалено на засіданні кафедри економічної безпеки та приватного права

Протокол від 26.08.2024 р №1.

**Завідувач кафедри економічної безпеки та
приватного права НАВС
полковник поліції**

Лариса ГЕРАСИМЕНКО